

การมีส่วนร่วมของพนักงานในการจัดการความปลอดภัยของโรงงานแปรรูป
ไม้ยางพาราในจังหวัดระยอง

Participation of employees in safety management of
Rubber wood processing in Rayong province

บวรนนท์ สมุทรานุกูล¹ และ ธวิษ สุตสาคร

Bawonnan Samuttaranukul และ Tawit Sudsakorn

คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

Security Management Faculty of Police Science

¹Email : bawonnan.kiw@gmail.com

Received 6 August 2020; Revised 18 March 2021; Accepted 23 March 2021

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคการจัดการความปลอดภัยของโรงงานแปรรูปไม้ยางพาราในจังหวัดระยอง 2) ศึกษาสมรรถนะด้านความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมของพนักงานในการจัดการความปลอดภัยของโรงงานแปรรูปไม้ยางพาราในจังหวัดระยอง 3) ศึกษาการมีส่วนร่วมของพนักงานในการจัดการความปลอดภัยของโรงงานแปรรูปไม้ยางพาราในจังหวัดระยอง และ 4) เพื่อจัดทำคู่มือปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยของโรงงานแปรรูปไม้ยางพาราในจังหวัดระยอง ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้จัดการโรงงานและหัวหน้างาน จำนวน 18 คน และการสนทนากลุ่มจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ พนักงานโรงงานแปรรูปไม้ยางพาราในจังหวัดระยอง จำนวน 15 คน ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาสำคัญที่ค้นพบคือ ปัญหาด้านการบาดเจ็บจากการทำงานและปัญหาสภาพแวดล้อมที่มีฝุ่นละอองเป็นปัญหา ในการจัดการความปลอดภัย ได้แก่ การจัดระบบโรงงานด้วย ISO ที่จะต้องดำเนินการต่อไปและค้นพบว่า การมีส่วนร่วมของพนักงานโดยเฉพาะการให้ความรู้ การฝึกอบรมน่าจะเป็นผลต่อพฤติกรรมและก่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงานได้ ทั้งนี้จากการศึกษาค้นพบว่าควรมีการจัดทำคู่มือของการมีส่วนร่วมเพื่อก่อให้เกิดความปลอดภัยในโรงงานและการใช้ตัวแบบ (model) ความปลอดภัยที่ประกอบไปด้วย การวางแผน การดำเนินงาน การตรวจสอบ และการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน

คำสำคัญ: ความปลอดภัยในโรงงาน, การมีส่วนร่วม, การฝึกอบรม

Abstract

This thesis is a study of employees' participation in the safety management of rubber wood processing factories in Rayong. Focusing on two sources of study: first is the in-depth interviews from the key factory managers and supervisors a total of 18 interviewees and questionnaire survey of the key employees a total of 15 participants. The study found that managers, supervisors and employees are closely involved in the management of factory. The aim is to improve and be compliant to the safety regulations and legislations. The questionnaire

feedbacks suggest that the work procedure must be improved by emphasising various hazards in the factory. It is for the factory safety committee to consider, improve, and manage the factory in a very high safety standard.

Keywords: Safety, Participation, Training

บทนำ

ไม้ยางเป็นไม้ชนิดเดียวของไทยที่ได้รับการอนุญาตให้ส่งออกได้ไม่จำกัดปริมาณ และเป็นไม้เศรษฐกิจหลักที่สร้างรายได้จากการส่งออกให้กับประเทศ ทั้งนี้ ตั้งแต่ปี 2561 เป็นต้นมา ไม้ยางที่เข้าสู่โรงงานผลิตไม้ยางแปรรูปมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น สะท้อนจากปริมาณการโค่นยางที่เร่งตัวขึ้นจาก สวนยางที่มีอายุครบกำหนดโค่นที่มีมากขึ้น ประกอบกับราคายางที่ลดต่ำลงต่อเนื่องในช่วง 4 ปีหลัง จึงให้มีการโค่นยางเร็วกว่าปกติด้วย ทั้งนี้ในปี 2560 ประมาณการว่ามีสวนยางที่ตัดโค่นเพิ่มมากขึ้นจากปี 2555 ถึง 2.6 เท่า อุปทานไม้ยางที่เร่งตัวขึ้นมากสอดคล้องกับอุปสงค์ไม้ยาง ซึ่งสะท้อนผ่านปริมาณส่งออกไม้ยางแปรรูปที่เร่งตัวขึ้นมากเช่นกัน โดยเพิ่มขึ้นจากปี 2555 ถึง 1.5 เท่า ซึ่งได้รับอานิสงส์จากภาคอสังหาริมทรัพย์ของจีนที่ขยายตัวดี ตามการขยายตัวของเมือง (Urbanization) โดยเฉพาะในหัวเมืองชั้นรองของจีน นอกจากนี้ มูลค่าส่งออกเฟอร์นิเจอร์ไม้ของจีนไปยังตลาดหลักสหรัฐอเมริกาที่มีแนวโน้มเติบโตต่อเนื่อง โดยจากข้อมูลของ International Trade Center ในช่วงปี 2555 – 2559 พบว่า มูลค่าส่งออกเฟอร์นิเจอร์ไม้ของจีนไปสหรัฐอเมริกาเติบโตถึงร้อยละ 4 ต่อปี จากภาพรวมอุตสาหกรรมไม้ยางแปรรูปที่ขยายตัวดีในช่วงที่ผ่านมา จึงทำให้มีผู้ประกอบการไม้ยางแปรรูปรายใหม่เข้ามาในอุตสาหกรรมนี้มากขึ้น ขณะที่รายเดิมก็ทำการขยายกำลังการผลิต เพื่อรองรับวัตถุดิบไม้ยางที่ออกมาต่อเนื่อง ประกอบกับความต้องการไม้ยางจากจีนที่มีต่อเนื่อง ทำให้การแข่งขันเพิ่มสูงขึ้น แม้จะไม่ได้เป็นปัญหาต่อตลาดในภาพรวม แต่กระทบกับผู้ประกอบการค่อนข้างมาก เนื่องจากการแข่งขันแย่งชิงวัตถุดิบกันมากขึ้น ทำให้ราคารับซื้อวัตถุดิบอยู่ในระดับสูง ขณะที่ราคาขายถูกกดดันให้ลดลงจากการแข่งขันในการขายไม้ยางแปรรูปที่รุนแรงเช่นกัน (ธนยศ บุญทองและนิลวรรณ พูเพื่องสิน, ออนไลน์, 2561)

ปัจจุบันอุตสาหกรรมไม้แปรรูปยางพาราของไทยต้องเผชิญความท้าทายสำคัญซึ่งอาจกระทบต่อธุรกิจทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ความท้าทายแรก เกิดจากด้านการตลาดที่มีคู่แข่งไม่หลากหลาย ความท้าทายที่สอง เกิดจากการกีดกันการค้าจากมาตรฐานจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน และประการที่สาม เกิดจากการขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะในกระบวนการเลื่อยไม้ ทำให้ไม่สามารถผลิตได้อย่างเต็มศักยภาพ รวมถึงการใช้เครื่องจักรเพื่อทดแทนแรงงานที่ขาดแคลนก็ยังไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน เนื่องจากใช้เงินลงทุนสูงแต่คุณภาพไม้ยังสู้การใช้แรงงานคนไม่ได้ (ธนยศ บุญทองและนิลวรรณ พูเพื่องสิน, ออนไลน์, 2561) ซึ่งแรงงานที่ทำงานในโรงงานแปรรูปไม้ยางพารา และดำเนินการอุตสาหกรรมแปรรูป อดบ่นน้ำยาไม้ เป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญต่อภาคเศรษฐกิจของประเทศ แต่ก็เป็นอุตสาหกรรมที่อาจสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและมีปัจจัยต่อความปลอดภัย อุบัติเหตุ และอุบัติเหตุที่เกิดจากการทำงานด้วยเช่นกัน ทั้งด้านมลพิษของเสียต่าง ๆ และการจัดการสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยและอาชีวอนามัย การจัดการมลพิษทางเสียง การป้องกันอัคคีภัย การเกิดอุบัติเหตุกับพนักงานในแต่ละกระบวนการ รวมถึงการสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้นด้วย

การสร้างความปลอดภัยและการป้องกันอุบัติเหตุแก่พนักงานโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นหลังจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมของโลกตะวันตก ซึ่งเริ่มเห็นความสำคัญของความปลอดภัยในประเทศอังกฤษ ระหว่างปี ค.ศ. 1750 – 1850 จากผลการปฏิวัติอุตสาหกรรมทำให้ประชาชนตระหนักถึงภัยอันตรายแก่อวัยวะของร่างกายและชีวิต จึงให้ความสำคัญกับการป้องกันอุบัติเหตุในการทำงานมากขึ้น (พรวิภา สุขวดี, 2556) ซึ่งความปลอดภัยในงานอุตสาหกรรม เป็นสิ่งสำคัญที่ทุกองค์กรจะต้องตระหนัก ดังนั้น จึงมีมาตรการต่าง ๆ เพื่อ

ป้องกันและลดอุบัติเหตุ หรืออุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับบุคคลและทรัพย์สิน โรงงานทุกประเภทมีการใช้เครื่องจักรในกระบวนการผลิต และสามารถช่วยเพิ่มผลผลิตทั้งเรื่องปริมาณ ความรวดเร็ว และคุณภาพของสิ่งของที่ทำการผลิตด้วย ซึ่งในขณะเดียวกันเครื่องจักรสามารถนำมาซึ่งอันตรายอย่างใหญ่หลวงเช่นกัน จากสถิติของกองทุนเงินทดแทน สถานการณ์การประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน ปี 2560 พบว่า จำนวนลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน จำนวน 86,278 ราย เมื่อพิจารณาถึงความรุนแรงของการประสบอันตราย ดังตารางที่ 1 และการประสบอันตรายที่ได้รับสูงสุดของลูกจ้าง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ความรุนแรงของการประสบอันตราย

ความรุนแรงของการประสบอันตราย	ร้อยละ (ต่อปี)
กรณีหยุดงานไม่เกิน 3 วัน	68.00
กรณีหยุดงานเกิน 3 วัน	29.90
กรณีสูญเสียอวัยวะบางส่วน	1.40
กรณีตาย	0.70
กรณีทุพพลภาพ	0.02

ที่มา : สำนักงานกองทุนเงินทดแทน สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน (ออนไลน์, 2561)

ตารางที่ 2 การประสบอันตรายที่ได้รับสูงสุดของลูกจ้าง

การประสบอันตรายที่ได้รับสูงสุดของลูกจ้าง	ร้อยละ (ต่อปี)
วัตถุหรือสิ่งของตัด/บาด/ทิ่มแทง เป็นสาเหตุทำให้ลูกจ้างประสบอันตรายสูงสุด	23.4
วัตถุหรือสิ่งของทำให้ลูกจ้างประสบอันตรายสูงสุด	43.6
บาดแผลลึก เป็นอวัยวะที่ลูกจ้างได้รับอันตรายสูงสุด	41.7
ผู้ปฏิบัติงานในโรงงาน ผู้ควบคุมเครื่องจักร ผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ เป็นตำแหน่งหน้าที่ที่มีจำนวนการประสบอันตรายสูงสุด	30.5
โรคระบกก้ามเนื้อและโครงสร้างกระดูกเกิดขึ้นเนื่องจากการทำงานหรือสาเหตุจากลักษณะงานที่จำเพาะหรือมีปัจจัยเสี่ยงสูงในสิ่งแวดล้อมการทำงานที่เกิดขึ้น กับลูกจ้างสูงสุด	2.2

ที่มา : สำนักงานกองทุนเงินทดแทน สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน (ออนไลน์, 2561)

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกโรงงานแปรรูปไม้ยางพาราในจังหวัดระยองเป็นแหล่งค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล จากสถิติของกองทุนเงินทดแทนการในส่วนของจำนวนและอัตราการประสบอันตรายในจังหวัดระยอง ปี 2560 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การประสบอันตรายในจังหวัดระยอง

การประสบอันตรายในจังหวัดระยอง	ราย
ประสบอันตรายทุกกรณี	3,039
กรณีร้ายแรง	687
เสียชีวิต	18
สูญเสียอวัยวะบางส่วน	47
หยุดงานเกิน 3 วัน	622

การประสบันตรายในจังหวัดระยอง	ราย
หยุดงานไม่เกิน 3 วัน	2,352

ที่มา : สำนักงานกองทุนเงินทดแทน สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน (ออนไลน์, 2561)

และมีแนวโน้มของจำนวนผู้ประสบันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานเพิ่มมากขึ้น ด้วยสภาวะทางเศรษฐกิจที่มีการขยายตัวและแข่งขันกันสูง อีกทั้งจากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานให้มีความปลอดภัยยังไม่พบการศึกษาในโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปไม้-ยางพารา รวมถึงสภาพแวดล้อมในโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปไม้ยางพารานั้น ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังไม่คำนึงถึงและไม่มีแผนหรือระบบการจัดการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น จากการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงงานฯ มากนัก อาทิเช่น ปัญหาด้านฝุ่น จากกิจกรรมการตัดและเลื่อยไม้ ปัญหาด้านเสียง จากสภาพของเครื่องเลื่อยหรือตัดไม้ที่มีระดับความดังของเสียงและมีอายุการใช้งานมากกว่า 5 ปี เป็นสาเหตุให้มีความเสี่ยงรอบ ๆ โรงงาน รวมไปถึงปัญหาด้านกลิ่น เขม่า ควัน ขยะมูลฝอย เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยและสร้างความไม่ปลอดภัยใน การทำงาน ทำให้ลูกจ้างขาดความเชื่อมั่นและศรัทธาในการทำงานให้กับองค์กร หากมีการบริหารจัดการ-ความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมที่ดี เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดีให้เกิดขึ้นในโรงงานด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาจึงเห็นความสำคัญในด้านการจัดการความปลอดภัยของโรงงานโดยสนใจศึกษา เรื่อง “การมีส่วนร่วมของพนักงานในการจัดการความปลอดภัยของโรงงานแปรรูปไม้ยางพาราในจังหวัดระยอง” โดยมุ่งเน้นศึกษาพนักงานของโรงงานแปรรูปไม้ยางพาราในจังหวัดระยอง เพื่อนำผลการศึกษามาพัฒนาการมีส่วนร่วมของพนักงานและแนวทางในการจัดการความปลอดภัยของโรงงานแปรรูปไม้ยางพาราให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคการจัดการความปลอดภัยของโรงงานแปรรูปไม้ยางพาราในจังหวัดระยอง
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะด้านความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมของพนักงานในการจัดการความปลอดภัยของโรงงานแปรรูปไม้ยางพาราในจังหวัดระยอง
3. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของพนักงานในการจัดการความปลอดภัยของโรงงานแปรรูปไม้ยางพาราในจังหวัดระยอง
4. เพื่อจัดทำคู่มือปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยของโรงงานแปรรูปไม้ยางพาราในจังหวัดระยอง

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษานี้ครอบคลุมประเด็นหลักในเรื่อง สภาพปัญหาและอุปสรรคการจัดการความปลอดภัย สมรรถนะความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมของพนักงาน และการมีส่วนร่วมของพนักงานในการจัดการความปลอดภัยของโรงงานแปรรูปไม้ยางพาราในจังหวัดระยอง

ขอบเขตประชากรกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ได้แก่ ผู้จัดการโรงงาน หัวหน้างานแผนกผลิต แผนกแปรรูป แผนกตรวจสอบคุณภาพและพนักงานที่มีประสบการณ์ และ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการสนทนากลุ่ม (Focus group) คือ พนักงานของโรงงานแปรรูปไม้ยางพาราในจังหวัดระยอง

ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาในเขตพื้นที่โรงงานแปรรูปไม้ยางพาราในจังหวัดระยอง ในบทความนี้ศึกษาข้อมูลจากบริษัท เออาร์ พาราวู้ด จำกัด และบริษัท สยามชัยพาราวู้ด จำกัด เพื่อเป็นกรณีศึกษาและเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยของโรงงานแปรรูปไม้ยางพาราให้มีความปลอดภัยและถูกต้องตามหลักอาชีวอนามัยสิ่งแวดล้อม

ขอบเขตระยะเวลา

การศึกษาครั้งนี้ ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนพฤษภาคม – ธันวาคม 2562 รวมระยะเวลา 8 เดือน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1) การสัมภาษณ์แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญกับประเด็นปัญหาและอุปสรรค สมรรถนะด้านความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมของพนักงานในโรงงานแปรรูปไม้ยางพารา จังหวัดระยองและเป็นการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth interview) ได้แก่ ผู้จัดการโรงงาน 4 คน หัวหน้างานแผนผลิต 2 คน หัวหน้างานแผนกแปรรูป 2 คน หัวหน้างานแผนกตรวจสอบคุณภาพ 2 คน พนักงานที่ประสบการณ์สูง 2 คน พนักงานที่ประสบการณ์น้อย 2 คน พนักงานที่เคยประสบอุบัติเหตุ 2 คน และพนักงานต่างชาติ 2 คน รวมทั้งสิ้น 18 คน

2) การสนทนากลุ่ม (Focus group) เป็นผู้ที่ตรงกับประเด็นปัญหาการมีส่วนร่วมของพนักงานในการจัดการความปลอดภัยในโรงงานแปรรูปไม้ยางพารา ได้แก่ พนักงานแผนกผลิต 5 คน พนักงานแผนกแปรรูป 5 คน และพนักงานแผนกตรวจสอบคุณภาพ 5 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวบรวมประมวลผลให้สอดคล้องและกรอบแนวคิดการวิจัย กำหนดกรอบแนวคิดในการสัมภาษณ์ สร้างข้อคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม โดยใช้คำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลแสดงออกถึงความรู้สึกลึกซึ้งและแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ไม่ชักนำด้วยความคิดของผู้วิจัยแต่อย่างใด นำแบบสัมภาษณ์ที่พัฒนาขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้เกี่ยวกับหัวข้อการวิจัย ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและความเหมาะสมของการจัดเรียงลำดับความสำคัญ นำข้อมูลที่ได้จากการเสนอแนะพิจารณาปรับปรุง จากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจที่ชัดเจนในข้อคำถามและนำไปใช้กับประชากรกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาครั้งนี้

กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ดำเนินการดังนี้ 1) จัดบันทึกและทำดัชนีข้อมูล 2) ค้นหาความหมายข้อความและสรุปข้อความ 3) จัดกลุ่มข้อความ 4) สร้างข้อสรุปและพิสูจน์ข้อสรุป และ 5) วิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาลักษณะการศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคการจัดการความปลอดภัยของโรงงานแปรรูปไม้ยางพาราในจังหวัดระยอง จากผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สามารถนำมาวิเคราะห์และสรุปผลดังนี้

1.1 ด้านบุคลากร โรงงานแปรรูปไม้ยางพารามีการจัดอบรมให้ความรู้เรื่องความปลอดภัยในโรงงานแก่พนักงาน แต่ไม่ได้จัดอบรมอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้พนักงานปฏิบัติงานด้วยความประมาทที่เกิดจากความเคยชินขาดความรู้ความเข้าใจด้านความปลอดภัย อันเนื่องมาจากไม่ได้เข้ารับการอบรมด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง รวมถึงแนวทางการแก้ไขที่ไม่ชัดเจนหากพบปัญหาความไม่ปลอดภัยเกิดขึ้น อันจะส่งผลต่อการสูญเสียทั้งร่างกายและทรัพย์สิน

1.2 ด้านระเบียบปฏิบัติ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการความปลอดภัยในการกำหนดและจัดทำนโยบาย กฎระเบียบในการปฏิบัติ วางแผน และประเมินผลการปฏิบัติงานด้านความปลอดภัย และพนักงานสามารถที่จะเสนอแนะความปลอดภัยผ่านกล่องเสนอแนะความคิดเห็นได้ แต่พนักงานไม่ได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบในทุกขั้นตอนการปฏิบัติงาน จะปฏิบัติตามความเคยชินและจากประสบการณ์การปฏิบัติงานเป็นประจำทุกวันของตนเองมากกว่า ส่งผลให้เกิดความไม่ปลอดภัยและเกิดอันตรายต่อพนักงานและความเสียหายต่อองค์กรร่วมด้วย

1.3 ด้านการดำเนินการ พนักงานมีส่วนร่วมในการรับทราบและปฏิบัติตามกฎระเบียบไปในแนวทางเดียวกัน แต่จะมีเฉพาะในส่วนหัวหน้างานและผู้จัดการฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการเสนอกำหนดนโยบายความปลอดภัยและตรวจสอบความปลอดภัยร่วมด้วย ในการตรวจสอบอุปกรณ์และเครื่องมือก่อนการปฏิบัติงานทุกครั้งตามแบบฟอร์มความปลอดภัยของโรงงานนั้น พบว่าพนักงานยังคงปฏิบัติซ้ำขั้นตอน เพราะใช้ความเคยชินในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลต่อความไม่ปลอดภัยเกิดขึ้นได้

1.4 ด้านการตอบสนองต่อระบบการรักษาความปลอดภัย พนักงานมีการตอบสนองต่อระบบการรักษาความปลอดภัย โดยพนักงานมีความเข้าใจจากการอบรมความปลอดภัย แต่ไม่ได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่องหรือไม่ได้รับการอบรมซ้ำทุกคน ส่งผลให้มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบไม่ครบ ไม่ทราบการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติ แต่ก็ยังพบว่า มีการรายงานสภาพปัญหาและอุปสรรคความไม่ปลอดภัยทันทีที่พบเห็น เพื่อการจัดการและปรับปรุงความปลอดภัยในพื้นที่หรือตำแหน่งการปฏิบัติงานของตนเองให้มีความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

2. ผลการศึกษาศมรรถนะด้านความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมของพนักงานในการจัดการความปลอดภัยของโรงงานแปรรูปไม้ยางพาราในจังหวัดระยอง จากผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สามารถนำมาวิเคราะห์และสรุปผล ดังนี้

2.1 ด้านความรู้เรื่องฝุ่น มีการอบรมการใช้อุปกรณ์เครื่องมือและเครื่องป้องกันฝุ่นละอองให้แก่พนักงาน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันตัวเองจากฝุ่นละออง กำหนดให้พนักงานใส่เครื่องป้องกันและโรงงานติดตั้งเครื่องดูดฝุ่นละอองและเครื่องกรองอากาศ เพื่อให้มีความปลอดภัยทางด้านสุขภาพแก่พนักงานร่วมด้วย

2.2 ด้านทักษะการใช้อุปกรณ์การทำงาน การใช้อุปกรณ์ เครื่องมือ และเครื่องจักรก่อนการเข้าปฏิบัติงาน จะมีการอบรมการใช้งานให้มีความรู้และวิธีการแก้ไข และเน้นย้ำข้อควรระวังในการใช้งาน รวมทั้งมีการอบรมการใช้เครื่องมือและเครื่องจักรโดยเฉพาะให้กับพนักงาน เพื่อให้มีทักษะความชำนาญที่สูงขึ้น หากพบปัญหาจะสามารถแก้ไขได้ทันที และมีคู่มือในการปฏิบัติงานให้กับพนักงานได้ศึกษาและปฏิบัติตามด้วย

2.3 ด้านทัศนคติและค่านิยมทางวัฒนธรรมความปลอดภัย พนักงานไม่ได้คำนึงถึงความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ดังนั้นจะต้องปลูกฝังจิตสำนึกให้กับพนักงานคำนึงถึงความปลอดภัยในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ปรับปรุงระบบมาตรฐานความปลอดภัยให้อยู่เสมอ ตรวจสอบประเมินผลอย่างต่อเนื่อง รวมถึงประชาสัมพันธ์ให้ความรู้และแนวทางปฏิบัติให้กับพนักงานเป็นการกระตุ้นเตือนความเสียงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้ในขณะปฏิบัติงาน

3. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของพนักงานในการจัดการความปลอดภัยของโรงงานแปรรูปไม้ยางพารา จากผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สามารถนำมาวิเคราะห์และสรุปผล ดังนี้

3.1 ด้านการนำเสนอการจัดการความปลอดภัย พนักงานมีส่วนร่วมในการนำเสนอการจัดการความปลอดภัยหรือแก้ไขปัญหา เพื่อนำไปเป็นนโยบายและแนวทางปฏิบัติของโรงงานพบว่า พนักงานปฏิบัติตามกฎระเบียบด้าน ความปลอดภัยอย่างเคร่งครัดทุกขั้นตอนและกระบวนการปฏิบัติงาน เมื่อพบเห็นสิ่งที่เป็นอันตรายแจ้งให้หัวหน้าทราบทันที และสามารถที่จะเขียนข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นในการจัดการความปลอดภัยใส่กล่องแสดงความคิดเห็น เพื่อให้คณะกรรมการความปลอดภัยของโรงงานนำไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไขและดำเนินการจัดการความปลอดภัยของโรงงานต่อไป

3.2 ด้านการตัดสินใจ พนักงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านการจัดการความปลอดภัยของโรงงานพบว่า พนักงานมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ติดตาม ประเมินสถานการณ์ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในการทำงาน แต่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินงานหรือแผนปฏิบัติด้านความปลอดภัย ซึ่งทางโรงงานให้เสนอแนะข้อคิดเห็นด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานหรือความเสี่ยงต่าง ๆ ผ่านกล่องความคิดเห็น เพื่อนำไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้เกิดความปลอดภัยในโรงงาน

3.3 ด้านการสนับสนุนนโยบายการจัดการความปลอดภัย พนักงานสนับสนุนนโยบาย กฎระเบียบและแนวทางปฏิบัติตามที่ภาครัฐและโรงงานแปรรูปไม้ยางพาราได้กำหนดมาปฏิบัติและมีการประสานงานความร่วมมือพบว่า พนักงานปฏิบัติตามนโยบาย กฎ ระเบียบ และกฎหมายความปลอดภัยในโรงงาน ถึงแม้ว่าจะมีการปฏิบัติเข้มข้นขึ้นตอนไปบ้าง แต่ก็มีมีการตรวจสอบติดตามการปฏิบัติงานให้มีความปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอ และเมื่อพบเหตุการณ์ที่ไม่มีความปลอดภัยหรือคาดว่าจะทำให้เกิดอุบัติเหตุให้แจ้งหัวหน้าทันที เพื่อดำเนินการจัดการความปลอดภัยและแก้ไขปัญหาก่อนที่จะเกิดการสูญเสียทั้งร่างกายและทรัพย์สิน

3.4 ด้านการจัดการความปลอดภัย พนักงานมีส่วนร่วมในการปฏิบัติให้เกิดความปลอดภัยทำให้ไม่เกิดอุบัติเหตุ มีสวัสดิภาพทางด้านร่างกาย มีความเข้าใจในหลักการความปลอดภัยและสามารถนำไปบอกกล่าวแนะนำให้ผู้อื่นและสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันด้วยพบว่า พนักงานมีความเข้าใจหลักการความปลอดภัยจากการทำกิจกรรม 5 ส. ในโรงงาน การใช้อุปกรณ์เครื่องป้องกันร่างกาย เช่น หน้ากากอนามัย เป็นต้น ติดตามข่าวสารประชาสัมพันธ์ด้านความปลอดภัยและสังเกตป้าย แจ้งเตือนอันตรายต่างๆ ในการปฏิบัติงาน และในการปฏิบัติงานจะต้องมีการตรวจสอบอุปกรณ์ เครื่องมือและเครื่องจักรก่อนการปฏิบัติงานทุกครั้ง ติดตามและประเมินความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง และตรวจสอบสภาพเป็นประจำทุกปี

3.5 ด้านการประเมินและตรวจสอบการจัดการความปลอดภัย พนักงานมีส่วนร่วมในการประเมินและตรวจสอบการจัดการความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการดำเนินการกิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความปลอดภัยของโรงงานพบว่า พนักงานมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ตรวจสอบ ติดตามและประเมินความเสี่ยงด้านความปลอดภัยอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ

4. จัดทำคู่มือปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยของโรงงานแปรรูปไม้ยางพาราในจังหวัดระยอง

4.1 Model ที่ใช้ในกระบวนการดำเนินงานความปลอดภัย จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากสภาพปัญหาและอุปสรรค สมรรถนะ และการมีส่วนร่วมของพนักงานในการจัดการความปลอดภัยของโรงงานแปรรูปไม้ยางพาราในจังหวัดระยอง โดยใช้ PDCA Model ประกอบด้วย “การวางแผน” เพื่อ “การปฏิบัติ” แล้วจึงทำการ “ตรวจสอบ” ผลที่เกิดขึ้น โดยวิธีการใดที่มีประสิทธิภาพสูงสุดจะจัดเป็นมาตรฐาน

4.2 คู่มือความปลอดภัยในการทำงาน ประกอบไปด้วย หน้าที่และความรับผิดชอบด้านความปลอดภัย ระเบียบข้อบังคับทั่วไปเกี่ยวกับความปลอดภัย ความปลอดภัยในสำนักงาน ความปลอดภัยในการใช้ยานพาหนะ ความปลอดภัยในการป้องกันและระงับอัคคีภัย ความปลอดภัยในการทำงานด้านโรงเลื่อยและโรงงาน ความปลอดภัยการใช้เครื่องจักร ความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับไฟฟ้า การรักษาความสะอาด และการจัดเก็บวัสดุในบริเวณที่ทำงาน การปฐมพยาบาล

อภิปรายผล

1. สภาพปัญหาและอุปสรรคการจัดการความปลอดภัยของโรงงานไม้ยางพาราในจังหวัดระยอง

1.1 ด้านบุคลากร มีการจัดอบรมให้ความรู้เรื่องความปลอดภัยแก่พนักงาน มีการปรับปรุงกระบวนการทำงาน มีเครื่องหมายความปลอดภัยต่าง ๆ เพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจาก การปฏิบัติงานที่อาจเกิดขึ้น แต่ยังพบว่าพนักงานขาดความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติงานด้วยความประมาท เพื่อให้มีการจัดการความปลอดภัยให้มีประสิทธิภาพสูงสุด จึงควรมีการกำหนดรอบการอบรมใหม่ทุก ๆ ปี และติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายความปลอดภัยของโรงงานอย่างเคร่งครัด รวมทั้งจะต้องสื่อสารชี้แจงให้พนักงานรับทราบนโยบายและกฎระเบียบอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับที่ Atom (2559) ได้กล่าวว่า คนงานที่ได้รับอันตรายจากการทำงานส่วนใหญ่มักขาดความเอาใจใส่ในเรื่องของสุขภาพความปลอดภัยทั้งในส่วนของตัวเอง และสถานประกอบการที่ไม่มีนโยบายเรื่องสุขภาพความปลอดภัย รวมถึงการขาดประสิทธิภาพในการตรวจสอบให้ความรู้บังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเข้าใจและปฏิบัติตามหลักความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด ซึ่งสาเหตุโดยทั่วไปของอุบัติเหตุแบ่งได้ดังนี้ 1) ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ 2) ความประมาท 3) สภาพร่างกายของบุคคล 4) สภาพจิตใจของบุคคล 5) อุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องจักรมีข้อบกพร่องชำรุด และ 6) สภาพของบริเวณปฏิบัติงานที่ไม่ปลอดภัย

1.2 ด้านระเบียบปฏิบัติ ดำเนินการจัดทำนโยบาย กฎระเบียบ วางแผน ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติด้านการจัดการความปลอดภัยโดยคณะกรรมการความปลอดภัยของโรงงาน และพนักงานจะได้รับการอบรมก่อนที่จะเข้าปฏิบัติงานในโรงงานด้วยเช่นกัน เพื่อให้มีการรับรู้ นโยบาย กฎระเบียบต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึงทั้งพนักงานใหม่และเก่า ควรมีการสื่อสารประชาสัมพันธ์โดยผ่านเสียงตามสายในโรงงานหรือบอร์ดประชาสัมพันธ์ในโรงงาน สอดคล้องกับ เฉิดศักดิ์ สืบทรัพย์ และ ญัฐพนธ์ เขจรนันท์ (2557) ที่ได้ศึกษาแนวทางการจัดการด้านความปลอดภัยในการทำงานเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของพนักงานในสถานประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องทำความเย็นไทย สรุปได้ว่า ผู้ประกอบการต้องสนใจและใส่ใจกับการบังคับใช้กฎหมายความปลอดภัยในการทำงาน มีการสื่อสารนโยบายและการให้ความรู้กับพนักงานในองค์กร เพื่อให้มีความรู้ มีความตระหนักด้านความปลอดภัย มีการสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กร โดยให้สถานประกอบการรวมกลุ่มกันเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ความคิดเห็นในด้านความปลอดภัย ออกแบบสถานที่ทำงานให้มีความปลอดภัย ค้นหาความเสี่ยงในการทำงานเพื่อป้องกันอันตรายในการทำงานที่อาจเกิดขึ้น และมาตรการในการลดความสูญเสียด้วยการดูแลเรื่องสุขภาพอนามัยของพนักงานในเชิงป้องกัน

1.3 ด้านการดำเนินการ พนักงานตรวจสอบอุปกรณ์ เครื่องมือและเครื่องจักรก่อนการปฏิบัติงานตามแบบบันทึกตรวจสอบความปลอดภัยประจำโรงงาน และเสนอแนะข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในการปรับปรุงด้านความปลอดภัย และเมื่อพบเห็นสิ่งที่จะก่อให้เกิดอันตรายให้แจ้งหัวหน้างานทันที เพื่อให้การจัดการความปลอดภัยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรมีการติดกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) ในตำแหน่งที่เป็นจุดเสี่ยงต่าง ๆ ร่วมด้วย ซึ่ง Sisavanh Vongkatanegnou (2555) ระบุว่า การใช้ระบบบริหารในการระดมความร่วมมือเป็นวิธีหนึ่งที่ยั่งยืน เพราะใช้กฎหมาย ระเบียบแบบแผน เป็นเครื่องมือในการดำเนินการ แต่ผลของความร่วมมือยังไม่มีระบบใดดีที่สุดในการใช้บริหาร เพราะธรรมชาติของคน ถ้าทำงานตามความสมัครใจอย่างตั้งใจไม่มีใครบังคับก็จะทำงานด้วยความรัก แต่ถ้าไม่ควบคุมเลยก็ไม่ใช่ไปตามนโยบายและความจำเป็นของรัฐ เพราะใช้ระบบบริหาร เป็นการให้ปฏิบัติตามนโยบาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเพิ่มความคาดหวังผลประโยชน์

1.4 ด้านการตอบสนองต่อระบบการรักษาความปลอดภัย พนักงานรายงานปัญหาและอุปสรรคความปลอดภัยทันทีที่พบเห็น ทำให้มีการจัดการความปลอดภัยได้ทันที่ และพนักงานได้รับการฝึกปฏิบัติตามแผนฉุกเฉินเป็นระยะ รวมทั้งมีอุปกรณ์ป้องกันและเครื่องมือพร้อมใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งสถานะที่ปราศจากอุบัติเหตุในโรงงานหรือสถานะที่ปลอดภัยจากความเจ็บปวด การบาดเจ็บ เจ็บป่วย ทรัพย์สินเสียหาย และความสูญเสียเนื่องจากกระบวนการซึ่งจะรวมถึงการ-ป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุในโรงงาน และการดำเนินการให้สูญเสียน้อยที่สุดเมื่อเกิดเหตุขึ้น (Atom, 2559)

2. สมรรถนะด้านความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมของพนักงานในการจัดการความปลอดภัยของโรงงานแปรรูปไม้ยางพาราในจังหวัดระยอง

2.1 ด้านความรู้เรื่องฝุ่น พนักงานได้รับการอบรมการใช้อุปกรณ์เครื่องป้องกันฝุ่นละออง และให้พนักงานใส่ เครื่องป้องกันก่อนการปฏิบัติงานทุกครั้ง เพราะสารเคมี ฝุ่น ไอ ละอองแก๊สของสารพิษสามารถเข้าสู่ร่างกายได้ 3 ทาง คือ 1) โดยการหายใจ เมื่อเข้าไปถึงปอดจะดูดซึมอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดโรคปอดได้ 2) โดยการดูดซึมทางผิวหนัง ทำให้ผิวหนังเป็นแผล เกิดอาการเป็นพิษต่อระบบหมุนเวียนโลหิตของร่างกายและ 3) โดยการกินเข้าไปในร่างกาย (Atom, 2559)

2.2 ด้านทักษะการใช้อุปกรณ์การทำงาน พนักงานได้รับการอบรมการใช้อุปกรณ์และเครื่องมือก่อนการ-ปฏิบัติงานและอบรมการใช้งานเฉพาะของเครื่องจักรชนิดนั้น ๆ เพื่อให้มีทักษะความชำนาญสูง และดำเนินการจัดทำคู่มือการใช้งานร่วมด้วย สอดคล้องกับ Atom (2559) กล่าวว่า หากไม่ได้รับคำอธิบายถึงการปฏิบัติและการทำงานของเครื่องมือเครื่องจักรโดยละเอียดจะทำให้เกิดอุบัติเหตุขึ้นบ่อย ๆ ได้แก่ การสอนเกี่ยวกับความปลอดภัยไม่ดีพอ กฎความปลอดภัยไม่มีผลบังคับใช้ ไม่ได้วางแผนงานความปลอดภัยไว้เป็นส่วนหนึ่งของงาน จุดอันตรายต่าง ๆ ไม่ได้ทำการแก้ไข ขาดความรู้หรือไม่ได้ตระหนักในเรื่องความปลอดภัย

2.3 ด้านทัศนคติและค่านิยมทางวัฒนธรรมความปลอดภัย พนักงานคำนึงถึงความปลอดภัยในการ-ปฏิบัติงานอยู่เสมอ โดยการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่พบเจออย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และปรับปรุงระบบมาตรฐานความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานของโรงงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีประสิทธิภาพและให้มีความตระหนักรู้ถึงความปลอดภัย ควรมีเป็นส่วนหนึ่งของการพิจารณาเลื่อนขั้นและจัดทำเป็นบุคคลดีเด่นประจำสัปดาห์หรือประจำเดือน เพื่อเป็นการยกย่องชมเชยสำหรับผู้ที่มีความประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบความปลอดภัยของโรงงานอย่างเคร่งครัดและเป็นแบบอย่างที่ดีของพนักงานคนอื่น ๆ ให้ปฏิบัติตาม

3. การมีส่วนร่วมของพนักงานในการจัดการความปลอดภัยของโรงงานแปรรูปไม้ยางพารา

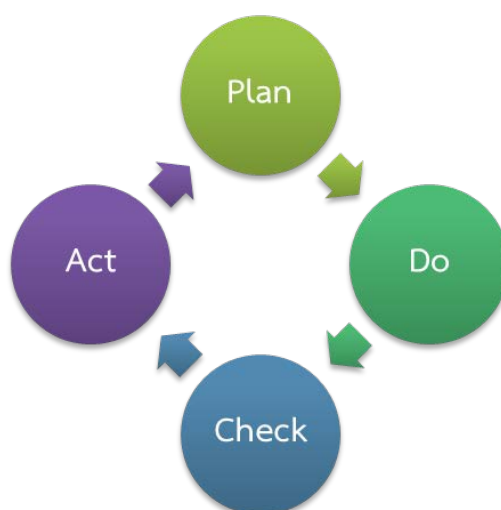
พนักงานมีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย ตรวจสอบติดตาม ประเมินสถานการณ์ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นในการ-ทำงาน และเสนอแนะข้อคิดเห็นให้กับคณะกรรมการบริหารความปลอดภัยเพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไข

ให้เกิดความปลอดภัยในโรงงานเพิ่มมากขึ้น มีความเข้าใจหลักการความปลอดภัยจากการทำกิจกรรม 5 ส. ในโรงงาน การใช้อุปกรณ์เครื่องป้องกันร่างกาย เช่น หน้ากากอนามัย เป็นต้น ติดตามข่าวสารประชาสัมพันธ์ด้านความปลอดภัยและสังเกตป้ายแจ้งเตือนอันตรายต่างๆในการปฏิบัติงาน และในการปฏิบัติงานจะต้องมีการตรวจสอบอุปกรณ์ เครื่องมือและเครื่องจักรก่อนการปฏิบัติงานทุกครั้ง ติดตามและประเมินความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง และตรวจสอบสุขภาพเป็นประจำในทุกปี ซึ่งการเปิดโอกาสให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มตัดสินใจในการปฏิบัติงานและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวของบุคคลเอง การที่จะสามารถทำให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหา และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของบุคลากรให้ดีขึ้นนั้น ผู้นำจะต้องยอมรับในปรัชญาการพัฒนาว่า มนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมส่วนรวมขององค์กร (สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์, 2554) และสภาวะที่ปราศจากอุบัติเหตุ หรือปลอดภัยจากความเจ็บปวดหรือบาดเจ็บ ทรัพย์สินเสียหายและความสูญเสียต่อทรัพย์สิน ซึ่งการจัดการความปลอดภัยจะรวมถึงการป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุและการดำเนินการให้สูญเสียน้อยที่สุดเมื่อเกิดอุบัติเหตุขึ้น ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีและปลอดภัย

4. จัดทำคู่มือปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยของโรงงานแปรรูปไม้ยางพารา

การปฏิบัติงานด้านความปลอดภัย ถือเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของพนักงานทุกคนต้องถือปฏิบัติ หากมีการละเลยหรือฝ่าฝืนถือเป็นความบกพร่อง ต้องรับการพิจารณาบทลงโทษทางวินัย คู่มือการปฏิบัติงานของโรงงานแปรรูปไม้ยางพารา จะประกอบไปด้วย กฎระเบียบที่ต้องปฏิบัติ ข้อแนะนำ ข้อควรระวัง ส่งเสริมให้พนักงานได้ตระหนักและระมัดระวังอันตรายที่อาจเกิดขึ้นแก่พนักงาน ซึ่งหากพนักงานปฏิบัติตามกฎที่ต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัดและปฏิบัติตามคำแนะนำอย่างครบถ้วน ก็เชื่อได้ว่าจะมีความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

สรุปองค์ความรู้

ภาพประกอบที่ 1 PDCA Model

P : Plan คือ ขั้นตอนการวางแผนดำเนินการ โดยการกำหนดวัตถุประสงค์และกระบวนการอันจำเป็นที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์สอดคล้องกับนโยบายด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของโรงงาน วางแผนและประเมินความเสี่ยง กำหนดวิธีการควบคุม วางแผนฉุกเฉินและการตอบสนองเมื่อเกิดเหตุ บริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ วางแผน การฝึกอบรมในการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในโรงงานให้พนักงานได้เข้าถึงนโยบายความปลอดภัย เป้าหมายการดำเนินงานและวิธีป้องกันต่าง ๆ ด้วยตนเอง รวมถึงการสื่อสารและให้คำปรึกษากับพนักงานร่วมด้วย

D : Do คือ การดำเนินการ โดยการปฏิบัติตามกระบวนการจากขั้นตอนการวางแผนให้อยู่ในแนวทางที่ถูกต้อง โดยการดำเนินการตามเอกสารและขั้นตอนต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ โดยมีหัวหน้างานร่วมปฏิบัติตามและประเมินผลด้วย โดยในแต่ละกระบวนการมีเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยรับผิดชอบจัดทำเอกสาร ป้ายประกาศและติดตามการปฏิบัติต่าง ๆ ร่วมด้วย เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติงานของพนักงาน และให้ความสำคัญในด้านสุขภาพและความปลอดภัยของพนักงานที่ปฏิบัติงานในโรงงานทุกคนและเหมาะสมอย่างเท่าเทียม จัดให้มีการส่งเสริมความรู้ด้วยการฝึกอบรมความปลอดภัยต่าง ๆ และตามสมรรถนะของแต่ละบุคคลร่วมด้วย เพื่อให้เกิดทักษะในการทำงานที่มีมากขึ้นและเชี่ยวชาญเพิ่มขึ้นด้วย จนถูกปลูกฝังให้ตระหนักถึงความปลอดภัยในการปฏิบัติงานทั่วทั้งองค์กร

C : Check คือ ตรวจสอบ โดยการตรวจและประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายความปลอดภัยและอาชีวอนามัย วัตถุประสงค์ ข้อกำหนด กฎหมาย และค้นหาสิ่งที่ไม่สอดคล้องและเก็บรายละเอียด วิเคราะห์ข้อมูลอุบัติการณ์อย่างละเอียด ติดตามตรวจสอบและประเมินประสิทธิภาพ เพื่อนำมาจัดการแก้ไขให้ตรงกับสาเหตุและดำเนินการป้องกัน อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

A : Action คือ การปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานด้านความปลอดภัยในโรงงานอย่างต่อเนื่อง โดยผู้บริหารทบทวนการบริหารจัดการความปลอดภัย ประสิทธิภาพของระบบ และรวมไปถึงการประเมินความจำเป็นในการพัฒนาปรับปรุงนโยบายและวัตถุประสงค์ด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของโรงงาน หากมีการเปลี่ยนแปลงจะต้องมีการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นพร้อมสำหรับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดผลดีทั้งพนักงานและองค์กร

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาในครั้งนี้ นอกจากผลการศึกษาที่ได้รับแล้ว ผู้ศึกษายังพบว่า งานวิจัยนี้สามารถนำไปขยายประเด็นศึกษาต่อไป จึงขอเสนอข้อแนะนำสำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาในครั้งต่อไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากการที่พนักงานไม่ได้เข้ารับการอบรมด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยอย่างต่อเนื่อง นั้น ควรเพิ่มข้อปฏิบัติให้ปฏิบัติเข้ารับการอบรมในทุก ๆ 3 ปี เพื่อเป็นการเพิ่มเติมความรู้ใหม่ ๆ ให้พนักงานตระหนักและคำนึงถึงความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง และกำหนดให้ก่อนเริ่มเข้าปฏิบัติในโรงงานจะต้องเข้ารับการอบรมเป็นหลักสูตรบังคับ หากพนักงานคนใดไม่เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องพิจารณาโทษต่อไป เพราะหากไม่มีความรู้ในด้านความปลอดภัยให้ทันกาลอาจจะทำให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี และจะมีผลกระทบกับพนักงานคนอื่น ๆ รวมไปถึงองค์กรในภาพรวมที่จะส่งเสริมให้เกิดเป็นวัฒนธรรมความปลอดภัยได้ในอนาคต

1.2 ในการปฏิบัติงานของพนักงานที่ใช้ประสบการณ์ของตนเองมากกว่าข้อปฏิบัติตามกฎระเบียบความปลอดภัยขององค์กร ควรออกแบบฟอร์มบันทึกความปลอดภัยในการปฏิบัติงานในแต่ละฝ่ายให้ชัดเจน และมีการประชุมก่อนการเริ่มปฏิบัติงาน เพื่อเป็นการติดตามและตรวจสอบขั้นตอนก่อนการปฏิบัติงาน โดยกำหนดเวลาให้ชัดเจนในการดำเนินการ เป็นการช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของพนักงานที่ใช้

ความเคยชินและความมั่นใจในการปฏิบัติงานจากประสบการณ์ที่ตนเองจนทำให้เกิดความประมาทและจะส่งผลให้เกิดความไม่ปลอดภัยในอนาคต

1.3 องค์การควรสนับสนุน ส่งเสริม และจัดกิจกรรมประกวดหน่วยงานปลอดภัยหรือบุคคลดีเด่น เพื่อสนับสนุนให้พนักงานมีส่วนร่วมปฏิบัติด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยเพิ่มมากขึ้น หรือนำมาเป็นผลประเมินการขึ้นเงินเดือน หรือนำมาเป็นข้อสอบในการใช้สอบเลื่อนตำแหน่งในฝ่ายงาน เป็นการกระตุ้นเตือนความปลอดภัยในการปฏิบัติงานในทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะการทบทวนครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของโรงงานแปรรูปไม้ยางพาราร่วมด้วย เพราะจะสามารถทราบได้ว่านอกจากพนักงานจะมีส่วนร่วมในการจัดการความปลอดภัยแล้วยังจะมีปัจจัยที่มีภาวะแทรกซ้อนอื่น ๆ ที่ทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยในการปฏิบัติงานร่วมด้วยหรือไม่ เพื่อนำมาเป็นแนวทางการวางแผนจัดการความเสี่ยงภายในโรงงานต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาการบริหารจัดการความเสี่ยงในความปลอดภัยของภาครัฐและภาคเอกชนในการปฏิบัติงานของโรงงานแปรรูปไม้ยางพารา เพื่อศึกษาการจัดการความเสี่ยงของโรงงาน เป็นการรวบรวมความเสี่ยงและความไม่ปลอดภัย จัดทำแผนการบริหารความเสี่ยงและแผนการพิจารณาตรวจสอบความเสี่ยงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เกิดความปลอดภัยทั้งโรงงาน ผู้บริหาร พนักงาน และชุมชนร่วมด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กัตถัญญ หิริญญสมบุรณ. (2555). *การบริหารอุตสาหกรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร : เท็กซ์แอนด์เจอร์นัลพับลิเคชั่น.
- กรกช ทาโน. (2553). *แนวทางการจัดการความปลอดภัยด้านการผลิตเฟอร์นิเจอร์โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม เอ ไอ ซี : กรณีศึกษาบริษัทสุวิทย์เฟอร์นิเจอร์ จำกัด*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต) บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- กรวิทย์ กรประเสริฐวิทย์. (2557). *ทัศนคติความรู้ความเข้าใจ พฤติกรรม และคุณลักษณะการใช้งานของเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการใช้เครื่องจักรค่าโทรศัพท์อัตโนมัติของประชาชนในกรุงเทพมหานครปี 2558*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- กองทุนเงินทดแทน สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน. (16 พฤษภาคม 2561). *สถานการณ์การประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน ปี 2556 – 2560*. สืบค้น 25 มิถุนายน 2562, จาก https://www.sso.go.th/wpr/assets/upload/files_storage/sso_th/
- เชิดศักดิ์ สืบทรัพย์ และ ญัฐพันธ์ เขจรนันทน์. (2557). *แนวทางการจัดการด้านความปลอดภัยในการทำงานเพื่อส่งเสริมชีวิตของพนักงานในสถานประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องทำความเย็นไทย*. *วารสารสมาคมนักวิจัย*. 19(2): หน้า 68 – 80.
- ธนาสุส บุญทอง และนิลวรรณ พู่เฟื่องสิน. (16 มีนาคม 2561). *บทวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจ เรื่อง เเจาะลึกอุตสาหกรรมไม้ยางแปรรูปไทย: ภายนอกที่สดใส มีความท้าทายซ่อนอยู่*. สืบค้น 25 มิถุนายน 2562, จาก <https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/Southern/>
- ตลาดไม้ออนไลน์. (2555). *อุตสาหกรรมไม้ยางพารา*. สืบค้น 25 มิถุนายน 2562, จาก <http://www.108wood.com/index.php?lay=show&ac=article&id=125432&Ntype=6>
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2554). *การมีส่วนร่วม : แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า.

- ปริญญา สุตอารมณ และวสุธิดา นูริตมนต์. (2561). ความตระหนักถึงความปลอดภัยในการทำงานส่งผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทในเครือโอปอลิโคม จำกัด. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*. 8(3): หน้า 114 – 125.
- พันธุ์ดิฐ เทียนทอง. (2553). ปัจจัยการผลิตที่มีอิทธิพลต่อผลผลิตของโรงงานแปรรูปไม้ยางพาราในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรจันทร์ ฉันทวสินกุล. (2561). มาตรฐาน ISO 14000. สืบค้น 25 ตุลาคม 2562, จาก http://www.bqiconsultant.com/private_folder/detrail/09000122.doc
- พรรวิภา สุขวดี. (2556). การบริหารจัดการความปลอดภัยตามความคิดเห็นของพนักงานโรงงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมสหรัตนนคร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- รัตนารณ ศรีพยัคฆ์. (2555). *สมรรถนะ (Competency)*. สืบค้น 25 มิถุนายน 2562, จาก http://www.stabundamrong.go.th/web/book/49/b14_49.pdf
- สมบูรณ์ ใจประการ. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของพนักงานในการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย : กรณีศึกษาโรงไฟฟ้าในจังหวัดสระบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธาณสุขศาสตรมหาบัณฑิต). คณะสาธาณสุขศาสตร์: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Atom. (2559). ความปลอดภัยของการทำงานในโรงงาน. สืบค้น 25 มิถุนายน 2562, จาก http://300739.blogspot.com/2016/10/blog-post_9.html
- Chaijaroentech. (2560). มาตรฐานของความปลอดภัยภายในโรงงานอุตสาหกรรมของประเทศไทย. สืบค้น 25 มิถุนายน 2562, จาก <https://www.chi.co.th/article/article-1186/>
- Pao. (2559). แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเกิดอุบัติเหตุและความปลอดภัย. สืบค้น 25 มิถุนายน 2562, จาก http://occupational-h.blogspot.com/2016/10/blog-post_48.html
- Sisavanh Vongkatanegnou. (2555). ทฤษฎีการมีส่วนร่วม. สืบค้น 25 มิถุนายน 2562, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/482092>

